

Uredništvo „ENAKOSTI“
Maribor, Ruška cesta št. 5.

Telefon št. 326.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo.

Politični vestnik delavskega ljudstva.

Mesečna naročnina K 6,—
za inozemstvo K 12,—.

Naročnina in oglasi se pošiljajo: Ljubljana, Franciškaška ulica št. 6.

Poštni ček račun št. 10.662.

Posamezna številka po K 1-60.

Našim naročnikom!

»Enakost« je z današnjim dnevom sprejela svojo obliko. Izšla je tiskana v Ljubljani ob enem z glavnim strankinim glasnikom »Naprej« kot tedenski vestnik.

Veliko je razgovor, ki so nas vodili do te preureditve in preselitve lista. Ne v zadnji meri pa namera, da hočemo list »Enakost«, ki prinaša v prvi vrsti vesti iz štajerskih mest, trgov in vasi, razširiti tudi na ostali del Slovenije. Seznaniti hočemo naše štatalce širom Slovenije z razmerami v naših krajih. Ob enem pa bomo nudili svojim čitateljem veliko več čitiva za razmeroma majhen denar. »Naprejeva« številka, ki jo dodava »Enakost«, bo prinašala prav tako lepe in zanimive stvari v taki obliki, da bodo zopet sodrugi iz Štajerske mogli zasledovati potek razvoja naše stranke v celji Sloveniji. Tako si bomo postali veliko več naša namera.

Odstopje bo »Enakost« izhajala v tej obliki vsak četrtek zato, da lo bodo naši naročniki kot nedeljski številko tudi v zadnji gorski vasi lahko čitali, ker je po pošta pravčasno dostavila.

Uredništvo »Enakosti« je v Mariboru, Ruška c. 5, kamor je nasloviti tudi vse dopise, poročila, dnevnogodke itd. Naše naročnike prosimo, da nam pomorejo list po svojih močeh izboljšati s tem, da bodo kot poročevalci pisali o domačih razmerah in tako zbudili zanimanje za list tudi v krajih, kjer dosedaj tega ni bilo. Vsaka okorna roka lahko piše, mi pa bomo popravili. Naša tajništva v Celju in Ptutu bodo storila svojo dolžnost gotovo v polni meri. Z malimi stroški nuditi v današnjih razmerah našim naročnikom dober list bližji, poznani in enotni.

Upravništvo »Enakosti« se nahaja v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 61, kamor naslovite vse pritožbe. List, ki se vam ne dostavlja redno, reklamirajte potom dopisnice, oz. na ta format priloženem papirju brez znamke.

»Enakost« stane 6 K mesečno ali 18 K četrletno. Priporočamo našim sodrugom, da plačajo naročnino že vnaprej, da se dostava lista ob dotoku naročnine ne ustavi.

Predvsem pa prosimo naše sodruge, da z vstrajno agitacijo pridobivajo novih naročnikov. Le s podporo naročnikov bo list tudi vnaprej mogel vršiti svojo nalogo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO »ENAKOSTI«.

Naše delo v občinah.

Našim novoizvoljenim občinskim odborom po deželii

(Konec.)

SOLA.

Danes ni mogoče nitj zdaleka misliti na popolno šolsko reformo v socialističnem smislu. V koliko bodo nova ustava in pa na podlagi te ustave v bodočem parlamentu sklenjeni zakoni upivali na razvoj šolstva, bo pokazala bodočnost. Vendar je pa že danes gotovo, da se bo proletarska mladina v bodoče istotako vzgajala v jugoslovansko - militarističnem duhu, kakor se je nekdanj vzgajala v avstrijskem. Odstraniti iz učnih knjig trup, ki zastrepja celo človeško generacijo, poboje, umore in vojske pregnati iz čitank; šola naj postane učiteljska življenska vzgoje mladine v socialnem oziru, mladini mora vcepiti zavest dolžnosti in pravice. Dvigniti dragoceno človeško bitje v oči mladine in pregnati iz otroških možganj vero v nadčloveka. Vcepiti mladini veselje do dela in prepričati jo o resničnosti besed: »Človek veča je toliko, kolikor zna!« Svobodna državna šola, ki bi vzgajala v državi svobodne državljanke! Ločitev cerkve od šole pomeni danes osvoboditev človeškega duha. Verski pouk naj bo svoboden. Ne strah pred Bogom, ampak spoštovanje pred dragoceni življenjem sploh, naj bo temelj življenjskega nauka. V dobi, ko je vladala duhovščina nad narodom, je ta narod zidal cerkve po najvišjih gričih in tisti, ki so mu ukazali zidavo cerkva, so ga v teh cerkvaščah učili pasje ponižnosti do »nadčloveka«, do kraljev in cesarjev, do škofov in do papežev. Sužnja in despota je ustvaril srednji vek v te vrste šolah. Nauk revolucionarnega Krista so zlorabili; Krist je rekel: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega«, ni pa povedal, kaj je cesarjevega — danes vemo, da ni njegovega nič! — Potem, ko so posamezni samouki začeli otvarjati šole, se jim je zopet duhovščina postavila po robu in samo samostani so imeli pravico mladinske vzgoje. Ko se je šolstvo z Gutenbergom, izumiteljem tiskarstva, hotelo dvigniti, tedaj je prav ta duhovščina njegove svobodnomiselne knjige sezgajala in morala ljudi na najgroznejše načine. Ko je pa zmagal razum nad temo neumnosti, se

je pa dvignil svet v zadnjem stoletju neverjetno hitro. Zgodovina je, ki nas potrjuje v tem, da zahtevamo svobodno šolo.

Kakor rečeno so to temeljne točke socialističnega programa z ozirom na šolstvo, ki naj bo proletarijatu glavno orožje v boju za svobodo proti zatiranju in za socializem.

Nikdar ne smejo biti našim proletarskim zastopnikom po občinskih izdatkih za šolo previsoki, spominjajo naj se vedno reka: z izobrazbo k svobodi. Vsaka vas bi morala imeti šolo. Kako strašno nas je tepel analfabetizem in nam zaviral pot razvoja, vidimo še danes.

Skrbeti je treba za tisto mladino, ki mora par ur daleč v šolo. V takih slučajih je potrebno, da se občina posvetuje ali s sosednjo občino ali pa z oddaljeno vasjo, da se zagotovi mladini šolske kuhinje in pa morda prometna sredstva, ki omogočajo mladini tudi ob slabem vremenu pot v šolo. Ne mrzno do šole nego hubezan do šole in šolskega pouka je treba vzbuditi v mladini. — Otrokom, kojih stariši so brez sredstev, naj občina preskrbi šolske knjige in druge pripomočke, da ne bo radi revščine svojih starišev trepel otrok. Sicer bi država morala skrbeti za šolske pripomočke, posebno pa zdi, odkar je i učitelja prevzela v državno službo. — Učitelj pa naj bo kolikor mogoče prosta oseba, popolnoma neodvisen. Cankar nam je pokazal v »Hlapcih«, kakšen učitelj se sme biti, namučno pa je tudi povedal, da se učitelja v odvisnosti tudi spravljati ne sme! V prejšnjih časih ga je imel pod komando župnik-klerikalec, danes ga bo morda komandirala krtka »državotvornih« strank. Ravno v tem tisti problem tiste razdvojenosti med stariši in učiteljem. — Skrbeti za čimnažjo vez med občino in učiteljem je pa naloga naših občinskih odborov.

Za šoli nedorasle otroke naj se ustanovi zlasti v večjih občinah otroške vrtnice ali zavetišča, kjer bo mladina brez nadzorstva z delom zaposlenih starišev pod skrbnim varstvom.

Ob koncu bi še opomnili naše občinske odbornike po deželi, da naj v najkrajšem času gledajo na to, da se razpuste krajevni šolski sveti, v koje so bili kakor gerenti imenovani tekom vojne razni kmečki bogataši in klerikalni kimavci.

Zidajmo šole in ustvarjajmo bodočnost proletarijatu.

Stanovanjska beda.

Pomanjkanje stanovanj se danes občuti tudi po deželi, posebno v onih krajih, kjer se počena razvijati industrija. Dotok delavstva povzroča pomanjkanje stanovanj, toda bogataši in njim enaki kljub temu, da posedujejo hiše in vile, nečejo na ljubo delavskim revežem brez strehe utesniti svoje komodnosti in razkošja.

Več potov je, ki bi omogočali rešitev tega vprašanja, vendar je danes stanovanjsko akcijo posameznim občinam onemogočila vlada s svojimi naredbami in državnimi stanovanjskim komisijami. Vsekakor pa bi bilo treba, da občine v vseh industrijskih krajih napravijo pri oblatih vse možne korake, da se prisili lastnike podletiti, tovarni in rudnikovi, da zadostijo potrebni delavstva z zidavo hiš. Občina naj podpira stavbene zadruge, jim prepnuša zemljišča in naj tam, kjer to dopuščajo denarne razmere, sama zida. Samo zidava hiš more odponoči stanovanjski bedi. Ne zidajmo pa hiš, ki bi naj tvorile ognjišče proletarskih boleznj.

Občinski proračun.

Kakor vsaka država v veliki, prav tako ima vsaka občina v manjši meri skrbeti za svoje dohodke. Glavna napaka pa, da danes občine morejo zadostiti svojim potrebam, leži gotovo v dejstvu, ker je država z razpredelbo davkov odvzela možnost samostojnemu občinskemu gospodarstvu in ker so občine danes degradirane na stopnjo popolne odvisnosti od države v upravnem oziru.

Danes plačuje proletarijat skoro vse neznosne državne davke. Če vzamemo v vsaki občini premožnega gostinčarja ali trgovca, homo videli, da plačujejo res veliko davka, če pa natanko preudarimo, bomo videli, da ta davek plačuje konzument, ki svoje življenske potrebščine kupuje, ki rabi meso, mleko, zelenjad, moko in sadje. Torej dohodke treba iskati drugje. Danes dobiva občina odstopke tkzv. najemniškega davka (Zinsheiler) in pa davka na zemljiško posest. To so malenkostni donosi. Zvišati je mogoče obč. doklade na povlačno vrednost stavbenih parcel, v krajih, kjer so letovišča, oz. hoteli, je mogoče obdavčiti stanarino, ki presega običajno najemnino delavskih stanovanj. Po letovišjih se lahko zahtevajo razne takse itd. Občinski lovi in ribolovi današjo lahko precej dohodkov, istotako izkoriščanje občinske zoolje. V krajih z in-

dustriljo je možno zahtevati posebne doklade za stalno v kraju se nahajajoče avtomobile, posebno doklado za one, ki razrakajo z vozovi ceste in pota v občini. Pasji davek za pse, ki niso čuvaji. Električno napeljava v občini naj prevzame občina v svoje roke, istotako vodovod itd., morda se v to svrhu združi več občin, ki črpajo iz tega svoje dohodke. Občina naj gleda, da dobi kar največ samostojnosti s tem, da uredi občinska podjetja, hranilnice, v večjih občinah kino, zavod za lepienje lepakov, pogrebni zavod itd. Veliko bi dobile občine dohodkov, če bi država pri premoženjskih obdavčenjih in pa od davščin odbila gotove odstopke na korist občine. V Nem. Avstriji so ti davki mogoči. Tamkaj obdavčijo: draga vina, v prvih hotelih zahteva občina 10% od prometa z jedjo in pijačo, obdavči se vsakega, kdor ima več kakor eno strežnico, jezde nekonje itd. — Pri sestavljanju proračuna je treba vpoštevati predvsem to, da morajo gotova dela občani sami izvršiti na korist občine. Proračunov se pa zlasti ne sme obtežiti z nepotrebnimi izdatki za popravo farovža in cerkve, te stroške naj nosi cerkvena občina.

Država ne bi smela staviti na občino tolikih zahtev, če ne bo dajala rednih podpor, kakor je to v Angliji. Občina, ki stoji danes pod političnim in gospodarskim nadzorstvom države, postaja življenja nezmožna. Kako naj vrši občina svoje kulturne naloge?

Naši poslanci naj se zavzamejo za to, da ne bodo vsi davki izginjali v velike centralistične blazine.

Ce vlada tega ne razume, potem naj si vzame k srcu besede: ubijte občino in ubijte ste državo!

Tedenski pregled iz naše države.

Ustava sprejeta. Na Vidov dan 28. pr. m. je bilo zadnje glasovanje o ustavi. Za ustavo je glasovalo 223 poslancev (liberalci, radikalci, Turki, samostojni in 2 zemljoradnika), proti so glasovali socialni demokrati (7), republikanci (3), dr. Trumbič, nar. soc. (2), dr. Ivančič in zemljoradniki (12). Odsotnih je bilo pri glasovanju 159 poslancev (komunisti, Radičevci, klerikalci, Narodni klub in posamezniki). Dne 29. pr. m. je regent prisegel na ustavo, 30. m. pa poslanci.

V ustavnem boju so socialni demokrati bili najbolj neustrašena in vztrajna opozicija in so kljub svoji maloštevilnosti spravili v ustavo okrog 40 paragrafov, dočim so druge opozicijske stranke, ki so zapustile konstituanto, pokazale svojo neodločnost s tem, da so vrgele puško v koruzo ravno v času, ko bi se dalo v ustavo spraviti še več demokratičnih določb.

Atentat na regenta Aleksandra je izvršil neki Stejič dne 29. m. m. Atentat se je ponesrečil. Stejiča so aretirali in poleg njega dostej še okrog 300 ljudi. Sodišče so izročili tudi 3 komunistične poslance, Piltoviča, Čopiča in Kovačeviča.

Proti izjemnim naredbam sta klub soc. dem. poslancev in klub republikancev poslala predsedniku Pašiču spomenko, kjer protestirata proti nameravani naredbi o »redu in spoštovanju države«, po kateri naredbi se proglašajo državna uprava in organi državne oblasti za nedotakljive. O njih ne bi smel nihče izreči slabe besede in jih kritizirati, če noče da bi bil kaznovan z 20 letno ječo ali globo od 1000—10.000. Zoper tako reakcionarno naredbo sta kluba energično protestirala.

Konstituante ni več! Sedaj, ko je ustava sprejeta, se je konstituanta pretvorila z ukazom v zakonodajno skupščino. Za zakonodajno delo so se že izvolili odseki; v teh so zastopani tudi naši soc. dem. poslanci. Poslanci so nastopili sedaj počitnice.

Za zedinjenje vseh socialističnih strank v Jugoslaviji se vrše med voditelji vseh teh strank pogajanja v Beogradu (tri skupine: slovenska, centrumška in Koračijanci); kakor je razpoloženje, bo rezultat takšen, kakor ga vsi želimo iz dna srca: V doglednem času bo v celi državi enotna socialistična fronta! Desničar, levčar, centrumša — to bodo besede preteklosti, v enotni stranki bo prostora za vse, ki stoje na stališu razrednega boja.

Poslanski mandat je odložil poslanec Anton Kristan in odšel na posestvo Belje, na njegovo mesto stopi s. Tokan, strokovni tajnik v Ljubljani.

Kako sodijo »avtonomisti« o sebi? »Avtonomist« piše: »Beseda »avtonomist« je za preproste ljudi nenavadna... Tako predlaga nekdo, da naj se potegujemo za popolnoma samostojno slovensko državo v okviru Jugoslavije... predlog je mnogo didakalnejši gre za tem, da se prekrstimo v »Republiko«. — Na koncu vzhigne list: »Za danes se ne moremo ustrediti... ako

se bo pa pokazala potreba... To je tisto! Avtonomisti so za vse, samo za republiko ne, zanjo ni potrebel! Ščasoma pa se bodo priključili k Radiču in rekli bodo z njim: »Slovenija naj bo republika, koji na čelu naj stoji predsednik, ki ga imenuje kralj... Za tako avtonomijo so še celo klerikalci! Ali ne bo lušno?«

Avtonomisti se brigajo za socialiste, kakor da bi ne imeli drugega na svojem programu, kot vikači nosove v našo stran. Čiščenje se jim ne dopade; prav radi verujemo. V naši stranki je odklenalo avtonomni generalom, zato so pa seveda moralni oditi. Pravijo, da ideja ostane, če je le posebljena v enem človeku in tako je ostala ta ideja tudi v izdajatelju »Avtonomista«. Avtonomizem v njegovem smislu pa je bila posebljena diktatura, ki je proletarijat ni mogel prenašati in jo skoro gotovo tudi Slovenija ne bi mogla. Smešno pa je na stvari to, da je pred tedni ob volitvi mariborskega župana hotel se vedno predstavljati avtonomnega generala — in ni hotel verjeti, da smo v naši stranki generala penzionirali. Ali ni že dovolj blamaže!

Samostojnejši so dosegli prosto žganjkuho pravijo liberalci, da pomagajo potolčiti razjarjene volice. Mi prav radi verjamemo, da se slabostojni z liberalci vred poganjajo za življenje alkoholizma, ki naj slovenski narod degenerira na kulturno stopnjo Makedonca in naj leta po vzgledu slednjega voli samostojne »šnopsarje«. — To so res nevenljive zasluge. Da bi narod izdajstva samostojnejšev ne spoznal naj s pomočjo demokratov uvedejo še prosto kajeenje in uživanje opija po nočnih beznicah. — Hvala vam, rešitelji naroda!

Malo pozno so začeli mariborski liberalci napravljati predavanja o socializmu in demokratizmu. Te vrste duhovne vaje je uvedel pol. klub liberalnih prvakov v Mariboru. Vsekakor je to značilno, ker dokazuje, da so liberalci zgubili vero v manchesterški liberalizem in se hočejo priagoditi — novim razmeram in to na stara leta, pet minut pred smrtjo.

NSS bankirji. Ljubljanski župan g. Pešek bo preosnoval svoj kreditni zavod v banko.

Samo jugoslovanska žena nima volilne pravice, dočim je romunski senat tudi v Rumuniji te dni sprejel zakonski načrt o uvedbi ženske volilne pravice. O Balkan, ti nisi daleč od Turčije!

Zahvala za rešeno ustavo se deli te dni politikom v Beogradu v obliki redov Sv. Save. Enega je dobil Turek Hrasnica, drugega politik svetovnega obzorja — slabostojni Urek. Drugi sleda. Ze prav, bo narod vsaj poznal tiste, ki so sodelovali pri kupčiji. V spomin sprejeta ustave dobe državotvorni poslanci spominjske kolajne — narod pa večje davke.

Skrb za delavstvo — domačina na cesti! Nekd agent za posredovanje služb ruskim beguncem Boris Smirnov išče tudi po štajerskih mestih po tovarnah in drugih podjetjih mest za ruske rokodelce. To je mogoče samo pri nas v državi SHS, kjer imajo tučji moč preko naših zakonov — posebno če so pristajši carističnih monarhij. Imamo natučno statistiko »Državnih posredovalnic« v naši državi, ki pokazuje jasno, da vlada velikanska nezaposlenost med našim delavstvom. Država je prevzela delokrog za posredovanje dela sama baš vsled teh razrušenih razmer. Danes pa pušči, da tučji s tem, da jih podjetniki izkoriščajo za mal denar kakor kitajske kulije v Ameriki, delajo po podjetjih in izpodjedajo zaslugek tistemu delavcu domačinu, ki je pomagal do reda tej državi. Le tako naprej: tuja k nam, naše delavce v Ameriko in srečna boš država SHS. — Rusija pa je širna in pusta, — ker nima delavcev! — Naj si zapiše v svoji notes tudi minister za socialno skrb dr. Ljze Kukovec.

Po svetu.

Italija. 27. m. m. je doseđanja Giolitti-jeva vlada odstopila vsled nastopa socialistov. Sedaj je sestavljena nova vlada, ki li predseduje Bonomi; vlada je meščanska — levčarska.

Angloška. Dne 4. t. m. je bila končana delavska stavka (stavkalo je 7 milijonov delavcev). Delavcem so znižali plače.

Grško turška vojna se je zopet začela v Mali Aziji. Grki so začeli na svojo best

ofenzivo in rušijo turška mesta, Anglež ba je zasedejo Carigrad.

Nemčija. Ententa je določila v Gornji Šleziji mejo, doklej smejo poljski vstahi hoditi po deželi.

Rusija je začela z Japonsko vojno v Sibiriji. — V Moskvi se je končal III. kongres komunistične internacionale.

Tedenske novice.

Zakaj smo bili konfiscirani? Pr. VI. 19/21—2. — V imenu Njegovega Veličanstva kralja Okrožno sodišče v Mariboru, kakor tiskovno sodišče je na predlog državnega pravduštva potrjujoč zajedno po kr. policijskem komisarijatu ukrenjeno zaseženje št. 7 v Mariboru izhajajočega perijodičnega lista »Enakost« z dne 25. junja 1921 v smislu § 93 k. p. spoznalo takole: Vsebina članka gori navedene tiskovine na strani drugi pod naslovom »Proč z militarizmom« vključno naslova in odstavke od besed: »Vojaška služba je... do besed: tudi njihova moč!« in od besed: »Prazen izgovor — do besed z militarizmom«, tvori pregrešek po § 92 in 103 srb. kaz. zakona, prepoveduje se nadaljno razširjanje zaplenjenega članka ter odrednje uničenje izvodov imenovane tiskovine, ki so bili doslej zaseženi in ki se imajo še zaseči, razstavitev tozadevnega tiskarskega nastavka in objava tega izrečila! Utemeljuje. Vsebina zaseženega članka tvori in inkriminiranih delih objektivno obstanek dejanja progreskov zoper zakon, oblastvo in javni red po § 92 in 103 srb. k. z., ker se v njem posivlja na nepokornost proti določbam glede vojaške dolžnosti in izpostavlja zakonite uredbe o vojski mržnji in zasmešovanju. — Zankrat gotov zadostuje tudi v informacijo našim čitateljem. Čudno je le to, da je po teh srbških zakonih možno zapleniti v Sloveniji stvari, ki se v Srbiji ne zaplenijo. Ali ni bila v bivši Avstriji prav taka: »Zensur-Wut in Slawenij?«

Vidov dan — nesreče dan. Zgodovina se ponavlja. 1389. leta je srbski izdajalec prodal narod Turkom na Kosovem. 1921 so v konstituanti »Jugoslovanci« prodali ustavo Turkom. Koje izdajstvo je večje?

Samoupravne oblasti, ki so jih po svoje zamislili demokrati, so naše odmev. Pred Vidovim dnem je demokratsko časopisje beležilo poziv: »Vsi ljubljanski posestniški zastave ven ali pa odklanjamo odgovornost... Podpisani: akcijski odbor »Narodne Obrane«, Demokrati bi lahko že v ustavi te vrste samoupravnih oblasti imenovali. Ljudje spadajo pod upravo vlade, pod »državotvorne«, pod sašiste, pod akcijske odbore in pod »Obznane«, da ne omenimo policije in vojske, končno pa če ti akcijski odbor ne »garantira« svobode in ne prevzame odgovornosti, te tudi lahko oderejo kožo, k večjem če ne prideš pod uredbo o »redu«, radje pa »akcijski odbor«. —Macedonske razmere so vsekakor tudi v Sloveniji naše vnetih posnemevalcev.

Spoštovanje ljudske volje. Izvoljeni župan mesta Ptujja S. Ložnjšek od regenta — av potrjen. Župan ljubljanski menda tudi ne bo potrjen. Demokrati groze z komisarjem. Župan mariborski se ni potrjen. Samo celjski župan je potrjen — liberalce. — vsied teh dejstev se čudimo, da je regent 30. t. m. zopet odšel v — inozemstvo.

Prebivalci občine Tezno. Občinski urad je od sedaj naprej na Teznu št. 55. Uradne ure so dvakrat tedensko in sicer v sredo od 6—8 ure in v soboto od 4—6 ure.

Volitev župana za Celjsko okolico. Deželna vlada za Slovenijo je potrdila občinske volitve za Celjsko okolico in se v kratkem vrši volitev župana.

Čudne državne institucije. Med te ne spada samo mariborska davkarinja, ki ne more pošiljati davčnih opominov po pošti, ker nima pavšala, ampak tudi državna stanovanjska komisija v Mariboru inna to nesrečo. Stanovanjska komisija pošlje svojim »klijentom« prijetna poročila o deloziranju, odvzetju stanovanj Hd. po pošti. Za tako pismo pa mora plačati s tem obvestilom počaščeni in pregnani stanovanjski najemnik 1 dinar, kar pomeni za njega 4 krome, ker še nima dinarske plače. — To je pač višek nesmotrenega poslovanja raznih državnih uradov v naši državi. Večkrat se v famuljah dogodi, da se krome ni pri hiši, ko pride tisto še bolj prijetno obvestilo o izprazenju stanovanja; zlasti imamo pri tem v mislih vdove in penzioniste. — Čujemo, da je že nekaj takih pisem bilo zavrnjenih, kar je tudi opravičljivo; zakaj bi moral človek še taka pisma plačevati? Državni uradi naj najamejo za svoje poslovanje dovolj ljudi — raznašalcev, če pa država tega ne zmore, naj vrne stanovanjske urado samoupravi mest, kjer se ne reševala stanovanjska beda gotovo precej drugače.

Kako je sestavljena državna stanovanjska komisija v Mariboru? Tako kakor vse oblasti v naši državi, kjer se ljudska volja ne upošteva. V stanovanjsko komisijo so

dodeljeni tile zastopniki, ki gotovo najbolj občutijo stanovanjsko bedo: dva sodnika, en hišni posestnik, zastopnik južne železnice in pa g. profesor Voglar, delavec se stanovanjska beda ne tiče, te je treba je pometati na cesto. — Svoj čas se je v mestnem svetstvu napravil soglasen sklep na predlog socialno demokratičnih svetnikov da naj se pošlje v stanovanjsko komisijo zastopnike vseh stanov, torej tudi delavcev, to se je sporočilo Deželni vladi — in je prav mogoče, da je v ta papir zavil kak višji pri soc. skrbstvu pristno kranjsko klobaso, ker odgovora iz Ljubljane ni! — Na vratih stanovanjskega urada je vedno tabla z napisom »stranke se danes ne sprejemajo«. Predsednik pa je veliko na potovanju ali pa je bolan in zdravi ob črni kavi v kavarni svoje živce, kakor je bilo to od 18. do 22. junija. — Vsaj je pa tudi res, zakaj bi situacijo enakopravnih delavcev smel kontrolirati v vladni senici živečo gospodo?

Za omiljenje stanovanjske bede, v okrilju mariborskega lesnega stavbnega podjetja »Drava« se je osnovala družba, ki bo skušala stanovanjski bedi od pomoči z izdajo novih hiš po nekem posebnem sistemu, ki bo omogočil v 14 dnevih postaviti hišo s 3 priključnimi in 2 podstrešnja sobama. Stroški takih hiš bi znašali le 50 do 100 tisoč kron.

Čudne manire okrožnega agrarnega urada v Mariboru. Ze dolgo časa molče prenašamo vse čudne navade, ki so se razpasle na tem uradu. Za danes navajamo samo to, da okrožni agrarni urad na ponovne dopise in prošnje ubogih kočarjev na Pohorju, koje preganjajo pod agr. reformo spadajoči veleposesniki sploh ne odgovarja. Imamo konkretne slučaje na razpolago. Če je naloga tega tipa agrar. kom. taka, potem jih sploh treba ni. Pričakujemo, da bo g. dr. Pfeifer napravil red v najkrajšem času

Agrarni odbori po občinah, ki so jih sestavili po deželi lansko leto po največ klerikalni župani in gerenti so kmečko - delavskemu proletariatu po deželi napravili nebroj krivic. V nekaterih krajih se sploh ni so vršile nobene volitve z izgovorom, da agrarne reforme v tisti občini ni treba. Poslanci »Kmetstvo - delavske zveze«, zlasti so dr. Kiso var so posredovali pri ministrstvu za agrarno reformo in se bodo najbrže že avgusta meseca vršile nove volitve v agrarne odbore. Naše zapužnje po deželi opozarjamo na to in jih opominjamo, da naj vse potrebno za ponovne volitve pripravijo, da ne bomo zopet ogoljufani.

Pevski odsek pekov je moral svojo veselico na vrtu »Lovskega doma« preložiti vsled slabega vremena na nedeljo 10. t. m. Vse prijatelje društva in ljubitelje petja ter prave zabave vabi društvo ponovno na svojo prireditve.

Večje veselje vlada v državi vsled sprejetja ustave; tako poročajo državotvorni listi. V Mariboru je na dan proslave vselo par zastav. Škof je celebriral mašo in z velikim so zvonili. Kljub vsem klerikalnim grozjenjam je cerkev in duhovščina vendarle najpokornejša služabnica vsake državne oblasti.

Povsod enaki. Povodom srečne rešitve regenta od nevarnosti atentata je odredil ljubljanski škof zahvalno službo božjo. — Mi se spominjamo enakih ukrepov kstege škofa v bivši Avstriji pred sedmimi leti v ravnostih dneh. O čudovito razume duhovščina svoj položaj.

Regent je podpisal zakon o splošnem zavarovanju delavcev, ki velja od 1. julija. — Pripominjamo, da je to le zakonska uredba, ki v drugih državah ni mogoča. Zlati vek zdaj tebi pride — proletariatu!

Neprijetni spomini. V Mariboru so lanskega leta enkrat zaplenili okoli 11 sodov masti, ki je bila ponarejena z moko in vodo. Ovadbo je napravil neki državni nastavljenec. Ovadba pa je spala in zopet spala in šele letos se je našla, ko so se pregledali vsi akti kemičnega preizkuševališča in pa drž. pravdnitstva. Za prodajo iste masti nosi veliko odgovornost sedanji mariborski podžupan Roglič. Vendar kljub vsemu zadeva hoče zaspati. No, bomo videli!

Dečji dan v Mariboru izkazuje 71.561 kron dohodkov in znaša čisti dobiček 67.005 kron.

Neznani zlikovci uničujejo markacije »Slov. plan. društva«. Ljubitelji narave, izletniki in turisti se naprošajo, da naj pazijo in po možnosti preprečijo zlobne poškodbe markacij.

Stanic letine v Slovenskih gorcah. Vreme je za razvoj kmetijskih pridelkov nengodno in se kaže le srednja letina. Vinške trte so se s početka razvijale dobro, pozneje pa je slabo vreme oviralo razvoj cvetja; trojni cveti so slabo znamenje za kakovost grozdi. Slive uspevajo slabo, jabolka dobro, orehovi ni nič. Ozimina je dobro prezimila. Pšenica zori dobro, rž je vsled deževja precej polegla.

Državna posredovalnica za delo, podružnica Maribor, sporoča, da se je v času od 1. januarja do 30. junija 1921 poslužilo zavoda 5898 strank in steer 2816 delodajalcev in 3082 delojemalcev. V teh 6 mesecih je bilo posredovanih (nakazanih) 1136 služb. Državna posredovalnica posreduje delo in službe vsake vrste brezplačno v vse kraje naše države. Posreduje delo tudi večjim skupinam zidarških, tesarskih, gozdnih, poljskih in drugih delavcev in nakazuje služkinjam in poslom sploh dobra mesta pri ugodnih družinah po celi državi.

Turnir jugoslovanskih šahistov se bo vršil v sredi meseca avgusta na Bledu. Pozvani so vsi klubi in društva, da pripravijo svoje najboljše igralce. — Diplomirani mojstri to pot ne bodo igrali. — Kakor doznavamo, bodo tudi mariborski krožek postal na turnir svoje zastopstvo.

Požar. V petek popoldne je začela iz nepojasnjenega vzroka goriti brv, ki vodi pod koroškim kolodvorom čez Dravo. K sreči so ogenj še pravočasno zapazili in ga pogasili, tako da je škoda le neznatna.

Hladno vreme povzdoločalo baje velike ledene gore, ki so se utrgale na severnem tečaju in jih goni morskj tok po Atlantskem oceanu. Sumijo, da se je vsled trčenja v te ledenike potopilo že več ladij, ki so plule v ali iz Amerike.

Avtomobilna zveza Maribor — Slatina Radinci — Spodnja Lendava. Generalni komisariat za tujski promet v Sloveniji objavlja, da se otvori 9. t. m. avtomobilna zveza Maribor — St. Lenard — Radgona

— Slatina Radinci — Murska Sobota — Beltinci — Spodnja Lendava. Odhod iz Spodnje Lendave ob 5 uri, prihod v Maribor ob 9.30, odhod iz Maribora ob 14 uri, prihod v Spodnjo Lendavo ob 18.50.

Kulturni vestnik.

»Kajnovi sledovi« je nazval g. J. K. Janovsky razstavo svojih del v Götzovi dvorani v Mariboru. Razstava obsega krasne oljnat slike Jadranske obali in mojstrsko izdelane tipe primorskega naroda. Razstavila je svoja dela tudi ga L. Janovsky. — Oljnat slika (triptychon) »Kajnovi sledovi« pa je mojstrsko delo, globoko zamišljeno. Slika je okoli 5 m široka in okoli 3 m visoka. Ima tri dele, v koje jo deli okusen ogromen okvir. Leva stran prikazuje ubojstvo Kajna, Abel leži ubit pred žrtvenikom, ovce liže njegovo truplo, Kajn je na pobegu. Srednja slika prikazuje svetovno vojno okoli 3 metre v kvadratu. Vojaki najrazličnejših narodnosti se bijejo na bojnem polju. Od divjega Čerkeza z bodalom v ustih pa do »civiliziranec« so zastopani prav vsi. Boj divja, kri napaja zemljo, boj na nož divja. Puške in topovi, vse pekleno orožje leži razmetano po zemlji. Krog in krog zagrinja horizont rdeč plamen. V oblakih pa se vidi odsev vojne prejšnjih stoletij. Brat mori brata... Sredi slike pa stoji mladenič, rdeča zastava, ki jo drži v rokah plapolja po zraku. Lep simbol bratstva, ljubezni in svobode. Umetnik je dokazal svoje globoko socialistično čustvovanje. (Naša policija je po izreku nekoga liberalnega uredništva tej sliki hudo nasprotna § 93 in 104 srb. k. zak., zato tudi listi te vrste v razstavi molče.) Levo pa je tretji del slike. Zena kleči pred spomenikom v mesečini, v spomeniku so vklesane besede: pax aeterna. V ozadju se vidijo grobovi. Kristus drži iztegnjeno roko čez ženo, za njim pa stoji trije križi. — Triptychon ima napis v latinščini: »kri tvojega brata vplje po maščevanju od zemlje do neba!« Priporočali bi vsem, da si to razstavo ogledajo. Škoda je le to, da se 8. julija zapre. Soditi je, da obiskovalcev kljub reklami ni bilo preveč. Vendar bi mogoče bila izbira kakega drugega razstavne mesta privabila več obiskovalcev. — Umetniku slikarju g. J. K. Janovskemu bi pa priporočali, da naj to ogromno sliko in lepo delo še razstavi. — Kdor se ni razstave obiskal, naj to stori še danes, nikomur ne bo žal. — Nekaj slik v razstavi je že prodanih. Obžalovati je, da se razstava zapre predčasno — radi elitnega plesa. — Kulturni škandal pač to!

Pavel Knavar: Na planine. S 16 slikami. V Ljubljani, 1921. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna. Str. 139. Cena vezani knjigi K 50.—. Naša planinska literatura je še zelo skromna. Temu pomanjkanju primerne strokovne literature je sedaj dopomogel znani naš turist Pavel Knavar, ki je napisal zgoraj navedeno delce. Knjigo bo vzel z veseljem v roko vsak hribolazec, izborno bo pa služila zlasti planincem - turistom, ker jim bo vzbudila veselje in ljubezen do naših prelepih planin ter jim dala vse najpotrebnejše podatke, napotke, pojasnila in svarila. Razdeljena je knjiga v 16 poglavij, ki govore o pomenu planinstva, o hrani, o opravi in orodju, o vedenju v planinah, o prenočevanju na planem, o planinskih cvetkah, o hoji in plezanju, o zimni

o nevarnostih, plazovih, ledeniki itd. Lepo in živahno pisano delce ponazarjajo zanimivi in poučni osebni spomini in doživljaji izkušnega pisatelja, zato je tople priporočamo zlasti v planinski pogosto prelaj-komiselni mladini. Tekstu pridejani fotografirani posnetki so okusno izbrani in mojstrsko izvršeni. Knjiga bo v okras vsaki hiši in vsaki knjižnici.

Uprava Narodnega gledališča je angažirala odličnega slovenskega umetnika gospoda Julija Betetta, lirskega basista dumajske državne opere, pevca svetovnega slovesa. — Razen tega je že nastavljen junaški tenor gospod Marcel Soviški, ki je z velikim uspehom gostoval koncertu sezone v »Toski«. — Zasiguran je tudi vstop znanega višjega režiserja gospoda Vladimira Mareka v naš operni ansambl.

Dopisi.

Despotizem v pivovarni Laško — Zalec. Je že precej časa od tega, ko se je začelo delavstvo pivovarne Laški trg buditi iz narkotičnega sna, ter trumoma prihajati v vrste strokovne organizacije v nadi, da tam dobi zaščito proti reakciji, koja danes v tem podjetju vlada. Sistematično izvajanje nasilja na skromnem proletariatu v demokratskem zakonem mestecu Laškem nas sil, da se ponovno v javnosti oglasimo ter podamo sliko narodno kapitalističnega mogotca čehoslovaškega podanika, tehničnega ravnatelja Gajzelrajterja. Osrednje društvo živilskih delavcev je na našo lastno zahtevo položilo dne 10. t. m. spomenico za izbojšanje plač, kakor odpravo vseh šikan nad delavstvom od strani raznih mogotcev. Kapitalistični hlapec Gajzelrajter pa na našo opravičeno vlogo reagira na ta način, da brez vsakega tehtnega vzroka, na lico mesta vrže na cesto našega od nas izvoljenega predsednika. Podpredsednika pa pošlje nemudoma v Zalec s pripombo, da ga tamkaj boje, češ, sedaj smo izgubili voditelje, in mi bomo morali kapitulirati. Od tega časa ko tukaj obstoja obramba fronta proti izkoriščevalcu proletariata, je naravnost neznosni položaj za nas. Gajzelrajter, kateri že zdavnaj spada po svojem početu v norišnico, viti bič hudiča nad našimi glavami, ter nas preganja kakor zaslužene elemente in skuša na vse pretege oslabiti naše obrambne vrste. Grozi, da bo v najkrajšem času razbil organizacijo, katere on pod nobenim pogojem ne trpi. Pogajanja bi se imela vršiti dne 15. m. kar pa so g. g. narodnega šovinističnega obrata spretno preložili; zagarantirala je ta gospoda našim zastopnikom s častno besedo, da se bodo pogajanja vršila čez osem dni. Ker poznamo in znamo ceniti licemerstvo naših tlačiteljev, nam ne preostaja nič drugega, kakor javno poklicati upravni svet

delniške družbe pivovaren Laško — Zalec, da drži častno besedo, ter najdalje osem dni začne z nami tozadevna pogajanja. Ključemo javno, naj nas reši izpod jarma tlačitelja Gajzelrajterja, pod katerim sekvestrom danes stojimo. Odgovornost pade le na vas, ter mi vsako tako zbadanje odklanjamo. V interesu obrata in družbe same je, da upravni svet takoj ukrene potrebno. — Vposleno delavstvo pivovarne Laški trg v Laškem. (Med tem časom so se pogajanja že dovršila, pri katerih so delavci dosegli nekaj uspeha.)

Ptuj. Ze zadnjih smo poročali o kopruciji na našem slavnem poljezem uradu, ki ga po krivici kličemo za stanovanjsko komisijo. Na svojem uradu ima to društvo nad 100 prošenj, ki spe spanje pravičnega, ter se zanje ne zmeni ničče. Stanovanjske komisije, ki obstoja sicer skoraj v vsaki malo moderni vasi, tukaj čisto enostavno nimamo. Gospodje, ki so se pustili imenovati za stanovanjske komisarje, imajo sicer čast, toda ne dela nobeden ozir. eden, ki boja na lastno roko izdaja nakaznice za stanovanja. Tako je mogoče človeku, ki je slučajno prišel v mesto, dobiti takoj stanovanje, ako ima čas in priložnost stopiti v stik z dotičnim gospodom, dočim druge stranke, kj že po več mesecev čakalo na običajno rešitev svoje vloge, laško stanejejo pod mostom v Dravi. Zahtevamo odločno, da se ta stanovanjska komisija, ki ne čuti dolžnosti in poštivovnosti dovolj, takoj razpusti in imenuje novo, ki bo gotovo lažje in rajše delala in tudi našla imenitativo za to delo. Ako imenujete ljudi, ki bodo imeli vsaj nekoliko smisla za potrebe brezdomovincev, ni verjetno, da bi se ne delo od pomoči najpotrebnejšim. Onih gospodov, ki so doslej v komisiji in ki ne najdejo potrebe do dela, pa je moralna dolžnost, da takoj oddajo svoja mesta in ostanejo tamkaj, kjer so bili.

!! Najnižje cene !!

KLOBUKE
OBLEKO
ČEVLJE
PERILO
dežnike, palice, ovratnike. samo-veznice, torbice za trg ter razno galanterijsko blago kupite najceneje pri tvrdki Jak. Lab. Maribor, Glavni trg 2.

Več kleparskih pomočnikov

(samostojni delavci) se takoj za stalno sprejme pri **MAKS USSAR, kleparstvo, Maribor, Gregorčičeva ulica 17.**

Naslednje tvrdke toplo priporočamo čitateljem

KROJAČI
Prva produktivna zadruga krojačev Maribor, Ruška cesta št. 5 priporoča obleke za moške in ženske po zmernih cenah in dobre kakovosti.

ČEVLJARJI
I. mariborska produktivna zadruga čevljarskih izdelkov Maribor, Orožnova ulica št. 4.

PEKARNE
Prva mariborska delavska pekarna v Mariboru.

SPECIJIJA
F. & A. UHER
spedicija in carinsko posredovanje
Maribor, Slovenska ulica št. 8. Telefon 344.

GOSTILNE, OBEDOVALNICE
Gostilna
„LJUDSKI DOM“
Maribor, Ruška cesta 7 priporoča izborno kuhinjo in pijačo.

Tiskovine
raznih vrst izdeluje po nizkih cenah
Ljudska tiskarna
Maribor.

TRGOVINE
! Trgovina z železom!
Fr. Frangesch-u nasled.
Rupert Jeglitsch
Maribor
Gosposka ulica šte. 11.
Telefon šte. 1.

Knjizek
Filozofska historija
K 30.
Sjajni historički i ljubavni roman. Upravo izšlo. Naručiti si odmah kod Češkoslovaške naklade
J. Herelj, Zagreb.

Odvetnik
DR. JURO JAN
preje v Trstu in na Koroškem je pre-selil svojo pisarno
v Maribor
(nasproti sodišču).

Trgovci! Obrtniki! Pozor!
Vsled preselitve v lastno hišo na Dunajsko ceste št. 11, prodaja od danes
ZALTA & ŽILIČ
svoje velike zalogo raznovrstne železnine po jako znižanih cenah.
Ne zamudite prilike!

Proda se PARNI STROJ
40 k. s., 1 kompletni dynamo 45 k. s., 110 volt, 830 amp. enakomerni tok in nova kompletna naprava za izdelovanje marmelade.
„Kolinska tovarna“ v Ljubljani.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.
Tvrdka J. DOLENC,
Ljubljana, Mišterjeva ulica št. 5

Tovarna Barva
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika
Podružnice: **Maribor** Gosposka ul. 38 **Novomesto** Glavni trg **Kočevje** št. 39.

Preklic.
Podpisani preklicujem vse besede, s katerimi sem po Savinjski dolini obkroval sledede brezposelne rudarje iz Trbovelj: Ivana Pakj, Antona Pezdirc, Mihaela Čaunik in Antona Bratenar.
Retje pri Trbovljah, 4. julija 1921.
Franc Grilc.

SLIKANE REKLAME
na ograji »Ljubljanskega velikega semnja« izvršuje tudi po umetniški predlogi
ČRKOSLIKAR FILIP PRISTOU
v Ljubljani, Hotel pri Maliču.